

Het kon nog net, zo hadden we met z'n vieren bedacht. Ik had een maaltijd voorbereid met heerlijke gerechten. Als we in het weekend eters hebben, ben ik de week daarvoor elke dag even in touw met de voorbereiding. Heerlijk relaxed en op de dag zelf valt er dan nauwelijks nog iets te doen. Fijn met geliefden of vrienden in de eetkeuken rond de tafel zitten, genietend van elkaar en van wat de aarde ons biedt, lief en leed, blijdschap en zorgen delend. We doen het veel en graag. We worden er meer mens door.

Het kon nog net. Geen enkel verschijnsel uit het lijstje van de RIVM was op één van ons van toepassing. De man die zich twee dagen later ontpopte als de politieke leider van ons land, Mark Rutte, had nog niet gesproken. En voorspellen is moeilijk... ja toch?!

Maar 's middags had zoonlief Robert ons al wel geappt: "Vinden jullie het prettig als wij jullie boodschappen doen? Dat lijkt ons het besmettingsgevaar behoorlijk te reduceren. Mits we natuurlijk niet gaan staan knuffelen in de hal." Louise had nog geantwoord: "Natuurlijk doen we zelf de boodschappen hoor. Wel ontzettend lief om eraan te denken."

Dat was op zaterdag. De maandagmorgen daarop besloten we – aangezet door die app – om vrijwillig in volledige quarantaine te gaan: allebei longproblemen, ik opnieuw een instabiel hart. 'In het isolement ligt onze kracht.' Oude woorden¹, nieuwe context, nieuwe betekenis, we horen bij de risicogroep. Dat schrijf ik als een feit, we zijn niet zielig. We kijken de risico's recht in de ogen en voelen ons dan samen sterk. Kome wat kome – maar niet als slachtoffer. Dat woord past niet bij ons. Onze kleinzonen Jesper en Lennart halen nu één keer in drie, vier dagen de boodschappen voor ons. Wat mooi!

Dat woord quarantaine riep andere beelden op. Had ik een week eerder niet geschreven over hoe de pest van 1347 tot 1353 over de wereld raasde?

Quarantaine: quaranta giorni (veertig dagen). Schepen waren verplicht om veertig dagen in de haven te blijven liggen, waarbij de bemanning het schip niet mocht verlaten. Nu – in de veertig dagen vastentijd – zijn wij in quarantaine.

Al meermalen schreef ik in mijn blogs over het feit dat een *handelingsbesluit* ('ik ga dit doen') alleen goed vol te houden is als er een *wilsbesluit* aan vooraf gaat ('ik wil dat...'). Wilskracht stuurt het handelen. Veel besluiten worden achteloos genomen. Ik vermoed dat het asociale gedrag van mensen in deze coronaperiode mede het gevolg is van te weinig wilskracht. Er zijn voor asociaal gedrag van volwassenen geen verontschuldigen: er ontbreekt gewoon de wil en daarvoor past geen excuus. Straks meer daarover.

Want eerst wil ik graag de ervaring met jou delen dat wij het goed hebben in deze quarantaine. Ik merk dat ik geraakt en blij word door mijn ervaring dat zoveel mensen goede dingen doen, zich niet laten ontmoedigen, niet klagen, niet in de eerste plaats aan zichzelf denken, maar zich in hun gedrag laten leiden door wat voor ánderen letterlijk van levensbelang kan zijn. Wat leven we daardoor in een waardevolle tijd. Ik heb nog nooit in zo'n korte tijd zulke prachtige dingen in de samenleving, in de virtuele wereld gezien en gehoord. Dat alles is onmisbaar in de strijd tegen het coronavirus en eenzaamheidsvirus. Zou het kunnen zijn dat in crisistijd de gevoeligheid toeneemt voor wat echte humaniteit betekent: je leeft niet voor jezelf.

In 1991 kregen we van Robert, Jente en hun vrienden Lothar en Karin – die met ons mee waren op wintersport, het is altijd bij ons een zoete inval geweest – het boek *Liefde*

in tijden van cholera van Gabriel Garcia Marquez. Louise leest het nu opnieuw. Toen en nu weer indrukwekkend. Dát is het: *liefde in tijden van corona*.

Zo lees ik op Facebook woorden van een jong echtpaar – lezers van mijn blogs – die in de binnenstad van Zwolle een winkel hebben. Ze hebben het zwaar, heel zwaar, zoals heel veel ‘kleine’ middenstanders het zwaar hebben. En toch, hoe groots is wat ze vorige week schreven: “Het is stil in onze winkel. We proberen het hoofd boven water te houden. En dat lukt wel. We vinden het heel begrijpelijk, soms noodzakelijk, dat je thuis blijft. Mocht je iets willen weten over je reparatie of bestelling, bel ons even of stuur een berichtje. Wil je iemand blij maken met iets moois, dan helpen we je graag. Maar we snappen dat een glimlach ook genoeg kan zijn. Blijf gezond en graag tot ziens.” Dát is *Liefde in tijden van corona*: weet hebben van wat voor de ander essentieel is en daarnaar leven.

Ik wil nóg een bijzonder gevoel met je delen. Bijna twaalf jaar geleden ging ik met pensioen. Ik verliet de wereld waaraan ik – als bestuurder van vier ziekenhuizen – mijn hart heb verpand. Er volgden nog ruim acht jaren als lid van de Raad van Toezicht van ziekenhuis Isala in Zwolle. De vaak indrukwekkende herinneringen zijn gebeven, maar nooit heb ik een seconde terugverlangd. Ik had gedaan wat van me verwacht werd.

Nu is dat voor het eerst anders: het moet niet meer, het kan niet meer en dat is ook goed. Maar wat is het mooi om leiding te mogen aan mensen die met overgave en risicovol trachten mensen te redden en – als dat niet meer kan – stervenden nabij zijn. Ik zie de ziekenhuismensen voor me, ik ervaar wat ze meemaken. Ik weet hoe ingewikkeld en hectisch een ziekenhuis kan zijn als het medisch en menselijk nauwelijks meer te doen valt. Hoe onzekerheid, angst kan toeslaan en toch gaan ze verder, steeds weer verder met hun arbeid. Dát is *Liefde in tijden van corona*.

Juist daarom – vanwege de lijdenden en eenzamen in de zorg, vanwege de mensen die daar alles doen om ze te helpen – is het soms zo onrustig in mijn hart. Mag ik het aan jou kwijt? Ik kan heel boos worden om mensen die zichzelf tot norm verheffen en niet de wil hebben om voorrang te verlenen aan gedrag dat kan helpen om het eind van de coronacrisis te bespoedigen. Ik las dat iemand had geschreven: “Ik had zo’n zin om er even uit te gaan” als legitimatie om vervolgens in de auto te stappen om naar een natuurgebied te rijden, waar het heel vaak heel druk is. Ik zie op mijn televisiescherm zieken en ziekenhulpers smeken om daarmee op te houden. Dan ben ik boos om zoveel sociaal gedrag.

Liefde in tijden van corona – wij zijn nu tien dagen in quarantaine, we leven op afstand, maar ik ervaar nabijheid. Want *liefde in tijden van corona* wordt zichtbaar in mensen die de wil hebben om het eigen belang, het eigen plezier ondergeschikt te maken aan het belang van anderen: de mensen die lichamelijk en/of geestelijk bedreigd worden door de corona en hun helpers.

Kome wat kome – de liefde overwint alles, ook in tijden van corona.

1. G. Groen van Prinsterer, “*Ongeloof en revolutie. Eene reeks van historische voorlezingen*”. 1847, p. 21.

Muziek: 1. Bach – op twee momenten in de Matthäus-Passion, als het mensenhart schreit, schrijft Bach. Een dans! Bij het graf – *Wir setzen uns mit Tränen nieder* – en bij Petrus’ berouw – *Erbarme dich*. Een dans? Dat kan als je hebt geleerd verdriet en blijdschap in je hart te verbinden. Hoor [hier](#), inclusief de geschiedenis die aan de aria vooraf gaat!.

2. Händel – 17-07-1717, geen corona, wel een feestje op de Theems. Lees [hier](#) het verslag. Händel schreef er muziek voor. Daarbij maakte hij gebruik maakte van Franse en Engelse dansen, waaronder volksdanses als de hornpipe (horlepiep). Matrozen dansten deze horlepiep. [Hier](#) kun je deze dans beluisteren.